

дальність у силу суверенного характеру держав має свої особливості. Прикладом загальної норми про відповідальність держав є положення ст. 91 ДПП «Сторона, що перебуває у конфлікті й порушує положення Конвенцій або цього Протоколу, повинна відшкодувати завдані збитки, якщо для цього є підстави. Вона несе відповідальність за всі дії, що вчиняються особами, які входять до складу її збройних сил» [3].

Підставою для міжнародно-правової відповідальності держави є здійснення її органами дій або їх бездіяльність, які порушують міжнародне право. Необхідно враховувати ступінь важливості цих порушень. Якщо порушення державою своїх міжнародних зобов'язань, а також прав інших суб'єктів міжнародного права дає склад міжнародного делікту, то особливо важкий міжнародний делікт, що загрожує самому існуванню держав і націй, а також загальному миру і безпеці, дає склад міжнародного злочину. Міжнародне кримінальне право повинне мати дуже чіткі визначення і стояти над правом будь-якої держави. А для того воно повинне бути кодифіковане. Писані і неписані норми воєнного права настільки невизначені, що різні держави не в змозі виробити якусь спільну для всіх точку зору у питанні про те, що є забороненим, а що ні [4].

Дискусійним є питання, кого слід визнавати суб'єктом міжнародних злочинів. Окремі автори вважають, що фізична особа не може нести кримінальну відповідальність за злочини міжнародного характеру. І у внутрішньому праві тільки суб'єкт-фізична особа може нести відповідальність за вчинення злочину. Існує думка, що коли йдеться про воєнні злочини суб'єкт правопорушення, яке носить міжнародно-правовий характер і суб'єкт відповідальності не збігаються, це різні феномени. Є автори, які вважають, що держава є суб'єктом міжнародно-правової відповідальності (політичної, матеріальної, моральної) за міжнародні злочини, при цьому слід розрізняти поняття «злочини міжнародного характеру» і «міжнародні злочини». Як висновок, слід зазначити, що теоретична дискусія навколо проблеми відповідальності високопосадовців за численні жертви у міждержавних та внутрішньодержавних конфліктах, вже давно має перейти у площину встановлення кримінальної відповідальності щодо конкретних осіб, винних у розв'язанні збройних конфліктів. Для цього, як перший і самий важливий крок, Україна має повернутися до питання щодо ратифікації Римського статуту [5].

Отже, питання відповідальності за вчинення міжнародних злочинів, особливо під час збройних конфліктів або війни між державами, є недостатньо врегульованим, права цивільних осіб під час збройного конфлікту є недостатньо врегульованими, прописаними та неналежним чином контролюються з боку держави, а тому дане питання потребує детального аналізу та, як наслідок, жорсткого контролю щодо дотриманням прав громадян, як під час мирного стану, так і під час збройного конфлікту або війни.

Література

1. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / М.М. Гнатівський, Т.Р. Короткий, Н.В. Хендель. 2-ге вид., доповн. Одеса: Фенікс, 2015. 92 с.
2. Міжнародне гуманітарне право і права людини. Виклад фактів / Харківська правозахисна група; Харків, 2004. 20с.
3. Міжнародне гуманітарне право. Посібник для юриста / [М.М. Гнатівський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого. Київ-Одеса: Українська гелсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. 2017. 145с.
4. Рудюк С.П. Міжнародне гуманітарне право. Конспект лекцій. Київ: МО України, 2004. 201 с.
5. Лихова С.Я., Швець Р.В. Порушення норм гуманітарного права (актуальні питання ратифікації Римського статуту). / *Збірник наукових статей*. 2014.

Положай Ксенія Ігорівна

студентка юридичного факультету

Науковий керівник – д.ю.н., професор **Наливайко Л.Р.**

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Рівні права є однією з ознак правової держави. На сьогодні, надзвичайно актуальним є питання гендерної рівності (паритету). Гендерні аспекти є складовою всього комплексу завдань розвитку, як суспільства, так і держави.

Деякі проблеми обраної нами теми знайшли своє відображення у працях Н. Аніщука, Н. Боло-

тіної, О. Вороніної, Г. Даудової, О. Дашковської, Л. Грицяк, Ю. Івченко, Л. Кобелянської, К. Левченко, Т. Мельника, Н. Оніщенко, О. Рудневої та ін.

За останні роки, питання присвячені рівноправності жінок та чоловіків набирають першочерговості, оскільки відображають не просто невід'ємну частину прав громадян, а є передумовою соціальної справедливості та демократії. Україна, як держава, яка прагне забезпечити гендерну рівність в усіх сферах життя, за останній час зробила вагомий внесок у становлення нової демократичної держави з гендерною рівністю. Ніщо так не актуалізує питання гендерної рівності, як взаємозв'язок держави та суспільства, зокрема взаємовідносини між чоловіком та жінкою, як рівноправних громадян України. Поняття рівності між чоловіком та жінкою будується на відносинах, суть яких полягає у представництві обох статей, які можуть на рівних правах мати доступ до освіти і охорони здоров'я, управління і влади, мають рівні можливості досягти фінансової незалежності, працюючи на когось або керуючи власним бізнесом, реалізації своїх особистісних та професійних потреб та інтересів. Доволі специфічним фактором у досягненні гендерної рівності є наділення саме жінок повноваженнями і більш широкими можливостями в різних сферах розвитку суспільства, а також залучення чоловіків до процесу досягнення гендерної рівності. Таке поняття як «людина» є рівноцінним до понять «особистість», «індивідуальність», і характеризує насамперед особливе та специфічне розуміння, що відрізняє конкретну людину, як індивіда та особистість від усіх інших, не виключаючи і природних, і тілесних, і психічних й соціальних властивостей. Стать являє собою набір анатомічно-біологічних особливостей індивіда, на основі яких люди визначаються як чоловіки або жінки. Термін «стать» застосовують лише стосовно характеристик і поведінки, які впливають безпосередньо з біологічних відмінностей між чоловіками і жінками. А ось термін «гендер» є змодельованою суспільством та підтримуваний соціумом правовий інститут, що представляє певну систему цінностей, норм і характеристик чоловічої і жіночої поведінки, стилю життя та способу мислення, ролей та відносин жінок і чоловіків, набутих ними як особистостями в процесі соціалізації, що, насамперед, визначається соціальними, політичними, економічними і культурними контекстами буття й фіксує уявлення про жінку та чоловіка залежно від їхньої статі.

Необхідно зазначити, що поняття «гендер» не визначено нашим законодавством.

За трактуванням Н. Аніщук, таке поняття як гендер будується на основі соціальної структури тому і є однією із головних проблем сьогодення. Факт, так званого гендерного застою, формується за критеріями, що закріплені в суспільстві і на фоні яких вимальовується загальна соціальна структура, яка вдало впливає на суспільство через законодавчі норми. Значення гендеру проявляється у тому, що дає змогу кожній особі, в не залежності від статі, самостійно вибудовувати свій соціальний статус у суспільстві, так само як і здатність саморозвитку та самореалізації своїх знань, навичок та вмінь. Такі категорії можуть впливати на освіту людини, на її професійні досягнення, навіть на її особисте життя, а в комплексі такі категорії дають реальні можливості реалізації себе, як окремого індивіда. Нажаль, через стереотипне мислення поняття гендер достатньо потерпіло та має викривлений зміст [1, с. 232].

Що стосується України, то положення про рівність усіх людей (а отже, і рівність статей) міститься в ст. 21 Конституції України: «Усі люди є вільні й рівні у своїй гідності та правах. Права й свободи людини є невідчужуваними та непорушними». Зауважимо, що рівність розглядається з позиції природних прав, які має кожна людина, і їх захист є обов'язком держави. Ст. 24 Конституції України найбільш повно викладає її зміст, де зазначено: «Громадяни мають рівні конституційні права й свободи та є рівними перед законом [2, с. 67].

Аналізуючи гендерну рівність із позиції забезпечення рівних трудових прав чоловіків і жінок в Україні, прослідковується досить позитивна сторона взаємовідносин. У сучасності норми Кодексу законів про працю України є найбільш ефективними у сфері трудових відносин щодо реалізації основних принципів охорони праці. Так, главою 12 Кодексу законів про працю України визначаються найважливіші та першочергові гарантії праці жінок. Норми даної глави проявляються у обмеженні праці жінок у відповідних сферах і в нічний час, особливості праці й надання соціальних пільг жінкам у період вагітності, жінкам, які мають дітей, а також низка інших, не менш важливих гарантій захисту [3, с. 211].

Рівень гендерної проблематики зростає кожний день, оскільки частково породжується на основі стереотипів, які суспільство «успішно» породжує («Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання та протидії дискримінації» від 13.05.2014 р. 1263-VII) [4, с. 45]. Такий застарілий стереотип, що жінка це «берегиня домашнього вогнища», діє і сьогодні, більша частина чоловічого населення саме таке уявлення і має про роль жінки у соціальному житті. У свою ж чергу жінки, пов'язують чоловіків лише з робочою діяльністю. Тому такі речі можна трактувати як вияв гендерної нерівності в Україні. На сучасному етапі про подолання вказаних стереотипів свідчить

прийнятий Верховною Радою України Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 08.09.2005 р. № 2866-IV. Цей закон є вдалим кроком щодо запровадження відповідних міжнародних стандартів міжстатевої рівності та є правовою базою забезпечення конституційного принципу рівних прав чоловіків і жінок [5, с. 56].

О. Руднева зазначає, що гендерна рівність – це принцип правового статус (становища) людини в державі, його складовими є рівні права, свободи та обов'язки жінки і чоловіка; врахування особливостей (фізіологічних, психологічних тощо) статей у правовому регулюванні; система засобів гарантування рівності статей у державі [6, с. 104].

За останній час виробилась тенденція щодо порушення та зловживання принципом гендерної рівності. Дивлячись з суб'єктивного боку принцип гендерної рівності є основою для забезпечення рівних прав і можливостей чоловіків та жінок і тому ніяким чином не може порушувати моральні норми соціуму. Така аналізована діяльність свідчить про те, що проблематика гендерної рівності існує на міжнародному рівні і долати її буде вкрай важко, але можливо, з огляду на законодавчу базу. Наступним же є питання щодо ефективності такого механізму в державі [6, с. 108].

Отже, гендерна рівність жінок і чоловіків у нашій державі сприяє у наданні нормами законодавства рівних можливостей, які є регулятором функціонування механізму прав та обов'язків, а також захисту інтересів задля рівного співіснування в усіх сферах життєдіяльності. Основа таких рівних можливостей полягає у нормативно-правовій базі нашої країни. Але, при наявності законодавчої бази з питань забезпечення принципу гендерної рівності обох статей, розрив між чоловіками і жінками щодо їх можливостей залишається значним і тому займає одну з найважливіших проблем XXI століття, а все тому, що не має механізму реалізації гендерної рівності.

Література

1. Анішук Н.В. Гендерне насильство у правовому житті України: монографія / Одеса: Юридична література, 2007. 232 с.
2. Конституція України від 28.06.1996 р. / *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Кодекс законів про працю від 10.12.71 р.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання та протидії дискримінації: Закон України від 13.05.2014 р. № 1263-VII: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1263-18>.
5. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 р. № 2866-IV: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>.
6. Руднева О. Гендерна рівність як принцип законодавства України. *Право України*. 2002. № 4. С. 104-108.

Попенко Юлія Костянтинівна

студентка юридичного факультету

Науковий керівник – д.ю.н., професор Наливайко Л.Р.

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Захист довкілля – одна з пріоритетних проблем, яку на сьогоднішній день вирішує європейська спільнота. Так, Європейська Комісія займає провідну роль в цьому процесі, це одна із інституцій ЄС, яка займається управлінням щодо реалізації програмам зовнішньої допомоги ЄС по всьому світу.

Серед світових фахівців, які досліджували різноманітні аспекти еколого-правового простору ЄС, слід назвати таких вчених, як: Г. Вінтер, О. Дубовик, П. Калініченко, Л. Кремер, В. Лозо, Н. Малишева, М. Микієвич, О. Мірошніченко, С. Кашкін, Н. Пахомова, Т. Реднікова, Л. Ентін, Н. Андрусевич, С. Кравченка та ін.

Політика Європейського Союзу у сфері охорони навколишнього середовища спрямована, перше, на підтримку і поліпшення екологічного стану у світі. По-друге, охоронау здоров'я людей. По-третє, зменшення видобутку корисних копалин або раціональне його використання. По-четверте, сприяння розв'язанню регіональних та глобальних проблем довкілля [1, с. 8].

Важливо зазначити, що в Європейському Союзі в галузі охорони навколишнього середовища діють такі директиви, як:

1. Директива Ради ЄС 96/62/ЄС щодо оцінки й менеджменту якості повітря у навколишньому середовищі.